

دارندگان دسته چک باید توجه داشته باشند که قانون مسئولیت را به عهده صادرکننده چک می‌گذارد نه کسی که چک را دریافت می‌کند.

اگر صادرکننده چک نتواند حساب را پر کند، مسئولیت دارد و دچار مسائل حقوقی و کیفری خواهد شد.

به هر حال اگر چکی صادر شد و در جامعه گردش پیدا کرد باید در بانک وجه آن موجود باشد و پرداخت شود و اگر پرداخت نشود می‌خورد و دارای وجه حقوقی و کیفری خواهد بود

حتماً شما هم با کسانی روبه‌رو شده‌اید که بلافاصله دسته چک‌شان را بیرون می‌کشند و آن را امضا می‌کنند، غافل از اینکه همین یک امضا، گاه آغازگر درگیری‌های بی‌پایانی است. گاهی چک، به جای اینکه معاملات را آسان کند باعث مشکلات زیادی برای مردم می‌شود. پرونده‌های بسیاری در دستگاه قضا در این زمینه وجود دارد. در سال ۹۷ قانون جدید چک اجرا شد تا ورق برگردد و شاهد کاهش پرونده‌های قضایی باشیم اما حالا با گذشت ۵ سال از این قانون اعلام شده

گزارش

سمیه افشین‌فر خبرنگار

می‌شوند؛ اسناد تجاری عام، اسنادی مثل اوراق بهادار، ضمانتنامه‌های بانکی و اسکناس است، اما اسناد تجاری خاص، اسنادی هستند که قابلیت نقل و انتقال دارند مثل چک، سفته و برات.

وی با تأکید بر اینکه در قانون سه نوع چک عادی، تضمین شده و تأیید شده داریم، خاطرنشان می‌کند: چک‌های عادی مرسوم‌ترین نوع چک‌اند که با چک‌های بین بانکی و سایر انواع چک متفاوتند. بدین صورت که هیچ گونه تضمینی برای نقد کردن چک‌های عادی وجود ندارد و فقط اعتبار صادرکننده چک می‌تواند تضمینی بر نقد چک باشد، به عبارتی شاید شخصی چکی صادر کند که بلامحل باشد. در قانون مواردی از باب جرم به‌عنوان صدور چک بلامحل وجود دارد.

این وکیل دادگستری درباره صدور چک بلامحل می‌گوید: در صورتی که صدور چک به روز باشد، می‌توان از باب بلامحل بودن پیگیری کرد. این امر در حال حاضر تحت‌الشعاع قانون جدید قرار گرفته است و چک به روز کمتر داریم. عموماً چک‌ها وعده‌دار هستند، بنابراین بیشتر بحث حقوقی دارد و نه کیفری.

چه کسانی باید دسته چک داشته باشند

چک یک سند تجاری است. اما آیا نیاز است که همه افراد جامعه وقتی از قوانین آن اطلاعات کافی ندارند، دسته چک داشته باشند؟ مجیدی در این باره می‌گوید: در قانون تعریف نشده که چه اشخاصی باید دسته چک داشته باشند. اگر کسی دو سال قبل از افتتاح حساب جاری در یک بانک حساب داشته یا املاک یا پروانه اشتغال داشته باشد و همچنین چک برگشتی نداشته باشد یا سپرده‌های بلندمدت مختصری داشته باشد و از قانون هم تخطی نکرده باشد، قانوناً می‌تواند دسته چک بگیرد ولی این دسته چک برای اشخاص حقیقی و حقوقی متفاوت است.

قانون جدید و کاهش چک‌های بلامحل

مسعود مجیدی، وکیل دادگستری در گفت‌وگو با «ایران» با اشاره به اینکه چک در زمره اسناد تجاری است، می‌گوید: اسناد تجاری به دو دسته عام و خاص تقسیم

عکس: فضای مجازی

گزارش «ایران» درباره نکاتی که باید قبل از چک کشیدن و چک گرفتن، چک شود

چک، قوانین و دردسرهایش

وی با اشاره به اینکه وقتی به دلیل عدم موجودی، چک برگشت می‌خورد، مطابق قانون یک سند تجاری لازم‌الاجرا می‌شود و عواقب آن زن و مرد نمی‌شناسد، توضیح می‌دهد: پرونده‌های بسیاری دیده‌ام که یک خانم که هیچ فعالیت اقتصادی ندارد، برای یکی از نزدیکانش چک امضا کرده و به دردرس افتاده است. احتمال سوءاستفاده از دسته چک زیاد است. دارندگان دسته چک باید توجه داشته باشند که قانون مسئولیت را به عهده صادرکننده چک می‌گذارد نه کسی که چک را دریافت می‌کند. اگر صادرکننده چک نتواند حساب را پر کند، مسئولیت دارد و دچار مسائل حقوقی و کیفری خواهد شد. به هر حال اگر چکی صادر شد و در جامعه گردش پیدا کرد باید در بانک وجه آن موجود باشد و پرداخت شود و اگر پرداخت نشود برگشت می‌خورد و دارای وجه حقوقی و کیفری خواهد بود.

وقتی چک برگشت می‌خورد...

اصطلاح «چک برگشتی» را همه شنیده‌ایم. وقتی چکی صادر می‌شود از آنجا که وارد وصف اسناد تجاری شده است باید وجه آن در بانک موجود باشد. اگر پولی در حساب صادرکننده نباشد، دارنده چک می‌تواند برای دریافت گواهی عدم پرداخت با برگشت چک اقدام کند. هم می‌توانیم از طریق دفتر ثبت اسناد رسمی اجرائیه درخواست کنیم و هم، مطابق قانون جدید، از طریق دادگاه درخواست صدور اجرائیه کنیم. مجیدی می‌گوید: قانون جدید چک با هدف کاهش آمار چک‌های برگشتی و بازگرداندن اعتماد به چک در بازار تصویب و چک‌های بنفش رنگی به متقاضیان تحویل داده شد. از مشخصات چک‌های جدید می‌توانیم به شناسه یکتای ۱۶ رقمی در سمت چپ بالای هر برگ چک و در عبارت «کارسازی» این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است» اشاره کنیم. مهم‌ترین ویژگی چک در قانون جدید این است که تمامی چک‌ها

نکته مهم این است که هر معامله‌ای انجام و چکی صادر می‌شود، در همان لحظه، باید عملیات ثبت را انجام دهید. احتمال دارد صادرکننده چک بگوید من بعداً ثبت می‌کنم، قبول نکنید. در این صورت نمی‌توانید چک را به بانک ببرید و وصول کنید

شما ثبت نشده است

صادر کرد، موظف به پرداخت است و شخص ثالث نمی‌تواند عهده‌دار مسئولیت چک شود مگر اینکه خودش بخواند. پس اگر چکی را برای هر شخصی تحت هر عنوانی صادر کنیم، مسئولیت آن مستقیماً با شخص صادرکننده است و مسئولیت قانونی برای پرداخت چک خواهد داشت و هر گونه ادعایی در این خصوص از طرف قانون پذیرفته نیست.

این وکیل دادگستری در پاسخ به این سؤال که آیا برگشت زدن چک برابر با شکایت کردن است، می‌گوید: خیر، اغلب مردم به اشتباه تصور می‌کنند که با برگشت زدن چک تمام موارد حقوقی آن به جریان می‌افتد اما به این صورت نیست. باید بدانید که بعد از برگشت زدن چک، حتماً باید شکایت کیفری یا دادخواست حقوقی خود را به مراجع قضایی تقدیم کنید و برای این منظور از زمان دریافت گواهی عدم پرداخت، فقط ۶ ماه برای شکایت چک برگشتی فرصت دارید.

چک صیادی بدون ثبت هیچ ارزشی ندارد

مجیدی می‌گوید: برای نقد کردن چک‌های صیادی، قبل از هر چیزی باید چک در سامانه صیاد ثبت شود. در قسمت پایین سمت چپ چک نوشته شده که «کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است». یعنی چک صیادی بدون ثبت در سامانه هیچ ارزشی ندارد. صادرکننده چک باید هویت‌بخیزد، مبلغ و تاریخ چک را در سامانه ثبت کند تا فرد قادر به برداشت وجه باشد. ثبت چک در سامانه صیاد تنها با ایلدیکیشن‌های معتبر موبایل و سایت بانک امکان‌پذیر است و نحوه ثبت چک در هر کدام از این موارد روند مشابهی دارد. فرد صادرکننده پس از اینکه اطلاعات لازم را در چک نوشت، باید اطلاعات چک و شخص ذینفع (گیرنده چک) را هم در سامانه صیاد ثبت کند. پس از احراز هویت، صادرکننده چک باید مندرجات چک را در سامانه صیاد وارد کند و قسمت فیلد (بابت) را پر کند. بعد از طی این مراحل، تأیید و ثبت اولیه چک انجام می‌رسد و تکمیل می‌شود. بعد از ثبت اولیه چک توسط صادرکننده در سامانه صیاد، حالا نوبت به گیرنده چک می‌رسد که ثبت چک را نهایی کند. گیرنده چک باید

مزایا و معایب چک‌های صیادی

بیش

مجیدی، وکیل دادگستری، با اشاره به اینکه چک‌های صیادی که امروز چک‌های غالب جامعه را تشکیل می‌دهد، مزایای زیادی دارد، می‌گوید: یکی از مهم‌ترین مزایای این چک‌ها کم شدن تعداد چک‌های بلامحل، موضوع جعل و استفاده از سندهای معجول در مورد چک است که با قانون جدید بسیار کمتر شده است. ضمن اینکه از ابتدا اعتبارسنجی می‌شود و بر مبنای اعتبارسنجی، ضمن اینکه از ابتدا اعتبارسنجی چک‌های برگشتی باشند یا موارد دیگری درباره آنان صدق کند که در قانون برای صادر نشدن دسته‌چک ذکر شده است، به آنها دسته‌چک داده نمی‌شود و این افراد از صف دارندگان اسناد تجاری در جامعه خارج خواهند شد. افرادی که منظم و دقیق‌تر نسبت به موضوع چک‌هایشان برخورد می‌کنند، بیشتر از این مزایا برخوردار خواهند بود.

مجیدی یکی از بزرگترین معایب چک‌های صیادی را نداشتن هیچ‌گونه سقفی برای صدور چک‌ها می‌داند و می‌گوید: در حال حاضر سامانه‌های متمرکز داریم و از اموال و دارایی‌های فرد می‌توانیم مطلع شویم. اگر برای هر فردی به میزان اموال و دارایی‌اش اعتبار قائل شوند و اعتبار روی دسته‌چک نوشته شود مثل سفته‌های قدیم که مثلاً این دسته‌چک تا این میزان اعتبار یا قابلیت برداشت دارد، اقدام بسیار خوبی است زیرا یک فرد عادی که شاید کل مایملک او یک آپارتمان باشد که قیمت زیادی ندارد، می‌تواند چکی را امضا کند که فردی با سرمایه زیاد صادر می‌کند. در حالی که این دو فرد با هم متفاوتند و به نظر من باید به میزان دارایی‌های فرد برای چک‌ها اعتبار دنظر گرفته شود. مثلاً اعتبار این چک تا سقف یک میلیارد تومان است تا اگر فرد چکی را امضا می‌کند، تا همان حجم هم بتواند در قبال آن مسئول باشد. دستگاه‌های ذریبط می‌توانند روی این فرایند مطالعاتی را انجام دهند. این وکیل توصیه می‌کند: موقع نوشتن چک حتماً با آرامش این کار را انجام دهید. حتماً هم شماره چک‌ها را یادداشت کنید و در دسترس داشته باشید تا در صورت سرقت و سوءاستفاده بتوانید از راه قانونی اقدام کنید. دسته‌چک را در جای مخصوص و مطمئن قرار دهید تا از بروز هرگونه سوءاستفاده جلوگیری شود.

نکاتی درباره چک نوشتن، چک کشیدن، چک گرفتن، نقد کردن و یا برگشت زدن

شکایت حقوقی است که طول می‌کشد. تاریخ چک را افقی، عمودی و به عدد و حروف بنویسید و جلوی تمامی قسمت‌های پر شده را باید ببندید. موقع امضا و نگارش، بهتر است که دسته‌چک دیگری زیر ورقه چکی که می‌خواهیم امضا کنیم، نباشد. با این کار جای رد امضا و نوشته روی ورقه چک نمی‌ماند. یادتان باشد که کشیدن چک سفید امضا، تخلف محسوب می‌شود. در هر بخش چک اگر چیزی می‌نویسید، جای خالی باقی نگذارید و جاهای پر نشده را با خطوط ممتد ببندید یا با ضربدر این کار را انجام دهید. امضای چک نه باید خیلی ساده باشد نه خیلی پیچیده، امضاهای پیچیده فراموش و امضاهای ساده به سادگی جعل می‌شوند. مهم‌ترین قسمت، امضای چک است. امضای چک یعنی تأیید این سند، در غیر این صورت یعنی هیچ چک و سندی صادر نشده که قابلیت ارائه چه در دادگاه و چه در بانک را نداشته باشد.

از مواردی مثل چک برای امانت و... پرهیز کنید چون چک وصف امانی، قابلیت مطالبه ندارد و دارنده اگر این چک را به بانک ببرد یا خرج کند، حتماً مرتکب جرم خیانت در امانت خواهد

شکایت حقوقی است که طول می‌کشد. تاریخ چک را افقی، عمودی و به عدد و حروف بنویسید و جلوی تمامی قسمت‌های پر شده را باید ببندید. موقع امضا و نگارش، بهتر است که دسته‌چک دیگری زیر ورقه چکی که می‌خواهیم امضا کنیم، نباشد. با این کار جای رد امضا و نوشته روی ورقه چک نمی‌ماند. یادتان باشد که کشیدن چک سفید امضا، تخلف محسوب می‌شود. در هر بخش چک اگر چیزی می‌نویسید، جای خالی باقی نگذارید و جاهای پر نشده را با خطوط ممتد ببندید یا با ضربدر این کار را انجام دهید. امضای چک نه باید خیلی ساده باشد نه خیلی پیچیده، امضاهای پیچیده فراموش و امضاهای ساده به سادگی جعل می‌شوند. مهم‌ترین قسمت، امضای چک است. امضای چک یعنی تأیید این سند، در غیر این صورت یعنی هیچ چک و سندی صادر نشده که قابلیت ارائه چه در دادگاه و چه در بانک را نداشته باشد.

از مواردی مثل چک برای امانت و... پرهیز کنید چون چک وصف امانی، قابلیت مطالبه وجه در محاکم دادگاه عمومی و حقوقی محل صدور چک و یا برگشت چک و انجام تعهد بدهد.

یکی از نکات مهم موقع نگارش چک این است که برای جلوگیری از رخ دادن اشتباه در نوشتن، مبلغ چک را حتماً هم به حروف بانک‌ها، مبلغ حرفی است.

باید مبلغ عددی و حرفی را با چسب شیشه‌ای بپوشانیم و با ناخن روی آن خط بنذاریم تا در صورت برداشتن چسب، جوهر از روی چک جدا شود تا امکان دست بردن و سوءاستفاده در مبلغ چک از بین برود. برای اطمینان، همیشه از خودکار مخصوص خودمان استفاده کنیم و موقع نوشتن چک خودکار را عوض نکنیم. به این دلیل که تغییر جوهر خودکار می‌تواند امکان جعل را فراهم کند. یکی از اشتباهات متداول، استفاده از خودکار دیگران است. هرگز از خودکار کسی که می‌خواهید چک به او بدهید، استفاده نکنید چون بعضی از خودکارها دارای جوهری هستند که بعد از نوشتن پاک می‌شود. اگر چک خط خوردگی دارد، حتماً میزان و موارد خط خوردگی را پشت چک باید بنویسیم و اگر هم خط خوردگی ندارد، حتماً بنویسیم «بدون خط خوردگی»